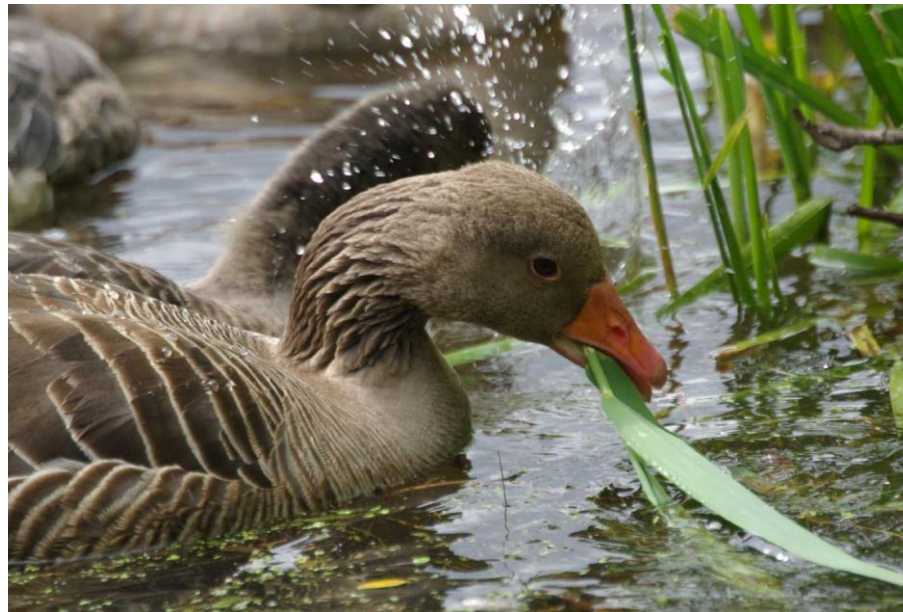

Negatywne działania / szkody w środowisku na terenach wiejskich

jak im przeciwdziałać, gdzie się zwracać w przypadku interwencji

Sobótka, czerwiec 2016 r.

System ochrony przyrody w Polsce

Formy ochrony przyrody

- 1) parki narodowe
- 2) rezerваты przyrody
- 3) parki krajobrazowe
- 4) obszary chronionego krajobrazu
- 5) obszary Natura 2000
- 6) pomniki przyrody
- 7) stanowiska dokumentacyjne
- 8) użytki ekologiczne
- 9) zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
- 10) ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Naruszenia prawa ochrony przyrody na terenach wiejskich

Każda forma ochrony przyrody ma określone zasady jej funkcjonowania

wśród nich są ograniczenia w tym zakazy których przestrzeganie jest wymagane, aby nie doszło do naruszenia prawa związanego z ochroną przyrody

parki narodowe, rezerваты przyrody

W parkach narodowych oraz w rezerwach przyrody **zabrania się**:

- 1) **budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych**, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody;
- 3) **chwywania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu**;
- 4) **polowania**, z wyjątkiem obszarów wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych ustanowionych dla rezerwatu przyrody;
- 5) **pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzania roślin oraz grzybów**;
- 6) **użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody**;

parki narodowe, rezerваты przyrody

W parkach narodowych oraz w rezerwach przyrody **zabrania się**:

- 7) **zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków**, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody;
- 8) **pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu**;
- 9) **niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów**;
- 10) **palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu**, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 11) **prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej**, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony;
- 12) **stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów**;

parki narodowe, rezerваты przyrody

W parkach narodowych oraz w rezerwach przyrody **zabrania się**:

- 13) **zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części**, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 14) **połowu ryb i innych organizmów wodnych**, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony lub zadaniach ochronnych;
- 15) **ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem**, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;
- 16) **wprowadzania psów na obszary objęte ochroną ścisłą i czynną**, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych w planie ochrony, psów pasterskich wprowadzanych na obszary objęte ochroną czynną, na których plan ochrony albo zadania ochronne dopuszczają wypas oraz psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;

parki narodowe, rezerваты przyrody

W parkach narodowych oraz w rezerwach przyrody **zabrania się**:

17) **wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych**, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

18) **ruchu pojazdów poza drogami publicznymi** oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach stanowiących własność parków narodowych lub będących w użytkowaniu wieczystym parków narodowych, wskazanymi przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

19) **umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków** niezwiązanych z ochroną przyrody, udostępnianiem parku albo rezerwatu przyrody, edukacją ekologiczną, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku powszechnego;

20) **zakłócania ciszy**;

21) **używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania**, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

parki narodowe, rezerваты przyrody

W parkach narodowych oraz w rezerwach przyrody **zabrania się**:

22) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;

23) **biwakowania**, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody – przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

24) prowadzenia badań naukowych – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku, a w rezerwacie przyrody – bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

25) wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, bez zgody ministra właściwego do spraw środowiska;

26) wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;

27. **Organizacji imprez rekreacyjno-sportowych** – w parku narodowym bez zgody dyrektora parku narodowego, a w rezerwacie przyrody bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

parki narodowe, rezerваты przyrody

Obydwie formy to dokładnie określone obszary na których poruszanie się jest dozwolone tylko w wyznaczonych miejscach, a ochronie podlega cały obszar i wszystko co się w nim znajduje

Najczęstsze naruszenia prawa w parkach narodowych i rezerwatach:

- Poruszanie się poza miejscami dozwolonymi – ostatnio zwłaszcza poszukiwacze adrenaliny na pojazdach terenowych
- Zaśmiecanie – tak jak inne miejsca i nasze „odległe” otoczenie
- Zbiór runa leśnego – zbieramy grzyby, jagody w miejscach niedozwolonych
- Połów ryb poza miejscami do tego wyznaczonymi
- Niszczenie, umyślne uszkodzanie roślin i grzybów (każdy grzyb i roślina jest tu chroniona)
- Oprysk który przemieszcza się na teren rezerwatu lub parku narodowego
- Organizowanie imprez – zwiedzanie grupowe zakończone biwakiem

parki narodowe, rezerваты przyrody

Aby uniknąć konfliktu z prawem, w tych formach ochrony przyrody, nie naruszajmy zakazów.

Jeśli mamy pomysł na jakieś działanie, które może naruszyć któryś z zakazów, zwróćmy się do dyrektora parku narodowego lub regionalnego dyrektora ochrony środowiska (rezerwat) z prośbą o zwolnienie na odstępstwo od zakazu.

Dopiero jak takie zezwolenie uzyskamy, możemy swój pomysł zrealizować.

parki krajobrazowe

W parkach krajobrazowych **mogą być wprowadzone zakazy:**

- 1) **realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko** w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- 2) **umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt**, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, **z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;**
- 3) **likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych**, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- 4) **pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;**

parki krajobrazowe

W parkach krajobrazowych **mogą być wprowadzone zakazy:**

- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- 7) **budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach (...) z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;**
- 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od krawędzi brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego;
- 9) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 10) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;

parki krajobrazowe

W parkach krajobrazowych **mogą być wprowadzone zakazy:**

- 11) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;
- 12) utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
- 13) **organizowania rajdów motorowych i samochodowych;**
- 14) **używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.**

parki krajobrazowe

Nie ma ograniczeń w poruszaniu się po obszarze parku krajobrazowego, ochrona polega na przestrzeganiu zakazów ustalonych indywidualnie dla każdego parku (wybranych z listy zamieszczonej w ustawie o ochronie przyrody)

Najczęstsze naruszenia prawa w parkach krajobrazowych

- Likwidacja i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych
- Wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu
- Dokonywania zmian stosunków wodnych
- Likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych

Naruszenie te są również przyczyną konfliktów w obszarach chronionego krajobrazu, użytkach ekologicznych, zespołach przyrodniczo-krajobrazowych

parki krajobrazowe

Aby uniknąć konfliktu z prawem w parku krajobrazowym nie naruszajmy zakazów.

Należy pamiętać, że wszędzie nie możemy naruszać zakazów dotyczących chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt

Samorząd województw ma zadania i obowiązki dotyczące parków krajobrazowych

Gmina zarządza użytkami ekologicznymi, stanowiskami dokumentacyjnymi, zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi i pomnikami przyrody

ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Ochrona gatunkowa obejmuje okazy gatunków oraz siedliska i ostoje roślin, zwierząt i grzybów.

Ochrona gatunkowa obowiązuje wszędzie tam gdzie dziko występują gatunki chronione

ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów

Ochrona gatunkowa obejmuje okazy gatunków oraz siedliska i ostoje roślin, zwierząt i grzybów.

Ochrona gatunkowa obowiązuje wszędzie tam gdzie dziko występują gatunki chronione

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt

ochrona gatunkowa roślin i grzybów

wprowadza następujące zakazy:

- 1) umyślnego niszczenia;
- 2) umyślnego zrywania lub uszkodzania;
- 3) niszczenia ich siedlisk;
- 4) pozyskiwania lub zbioru;
- 5) przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków;
- 6) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny lub transportu okazów gatunków;
- 7) wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;
- 8) umyślnego przemieszczania w środowisku przyrodniczym;
- 9) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

ochrona gatunkowa zwierząt

Wprowadza następujące zakazy:

- 1) umyślnego zabijania;
- 2) umyślnego okaleczania lub chwytania;
- 3) umyślnego niszczenia ich jaj lub form rozwojowych;
- 4) transportu;
- 5) chowu;
- 6) zbierania, pozyskiwania, przetrzymywania lub posiadania okazów gatunków (**nie dotyczą zbierania i przechowywania piór ptaków**);
- 7) niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania;
- 8) niszczenia, usuwania lub uszkodzenia gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień;
- 9) umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień;
- 10) zbywania, oferowania do sprzedaży, wymiany lub darowizny okazów gatunków;
- 11) wwożenia z zagranicy lub wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;
- 12) umyślnego przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca;
- 13) umyślnego wprowadzania do środowiska przyrodniczego.

ochrona gatunkowa zwierząt

W stosunku do dziko występujących zwierząt, oznaczonych symbolem (1) w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia, **wprowadza się dodatkowo zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia.**

W stosunku do dziko występujących zwierząt, oznaczonych symbolem (2) w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia, **wprowadza się dodatkowo zakaz umyślnego płoszenia lub niepokojenia w miejscach noclegu, w okresie lęgowym w miejscach rozrodu lub wychowu młodych, lub w miejscach żerowania zgrupowań ptaków migrujących lub zimujących** (nie dotyczy czapli siwej i kormorana w obrębach hodowlanych ustanowionych zgodnie z przepisami o rybactwie śródlądowym).

W stosunku do dziko występujących zwierząt, oznaczonych symbolem (3) w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia, **wprowadza się dodatkowo zakaz fotografowania, filmowania lub obserwacji, mogących powodować ich płoszenie lub niepokojenie.**

Obszary Natura 2000

Art. 33. 1. Zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub**
- 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub**
- 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami**

Jest to ograniczenie które wymaga analizy czy to co chcemy zrobić może mieć wyżej wymienione skutki, jeśli będzie negatywne oddziaływanie powinniśmy powstrzymać się od takich działań lub zminimalizować ich skutki

Obszary Natura 2000

Art. 37. 1. Jeżeli działania mogące znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 lub obszaru znajdującego się na liście, o której mowa w art. 27 ust. 3 pkt 1, zostały podjęte bez uzyskania zezwolenia, o którym mowa w art. 34, lub uzgodnienia lub decyzji, o których mowa w art. 35a, regionalny dyrektor ochrony środowiska,, wydaje decyzję, w której nakazuje, w zależności od potrzeb, ich natychmiastowe wstrzymanie lub podjęcie niezbędnych działań zapobiegawczych lub działań naprawczych.

2. Jeżeli działania na obszarze Natura 2000 zostały podjęte sprzecznie z ustaleniami planu zadań ochronnych lub planu ochrony, regionalny dyrektor ochrony środowiska,, wydaje decyzję, o której mowa w ust. 1, chyba że podjęte działania realizowane są w ramach inwestycji celu publicznego.

Powinniśmy zajrzeć do planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 (zarządzenie regionalnego dyrektora ochrony środowiska), czy nie ma tam zagrożeń które mogą nas dotyczyć, np. powiązane są z rolnictwem

Obszary Natura 2000

Zagrożenia związane z obszarami wiejskimi (przykłady)

E03.01 **Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych.** Zaśmiecanie lasu może zaburzać funkcję siedliska.

G05.04 **Wandalizm.** Podpalanie zamierających drzew i próchnowisk stanowi zagrożenie zniszczenia stanowisk gatunku.

E06.02 **Odbudowa, remont budynków.** W przypadku remontów elewacji budynków z obecną kolonią rozrodczą mopka może dojść do jej zniszczenia. W przypadku wykonania remontu budynku nr 26 w Kliczkowie jak i innych budowli stanowiących schronienia bez uwzględnienia konieczności ochrony kolonii rozrodzkiej nocka dużego może dojść do jej zniszczenia.

B02.04 **Usuwanie martwych i umierających drzew.** Usuwanie starych drzew zajętych przez kolonię mopka może prowadzić do jej zniszczenia.

F01.01 **Intensywna hodowla ryb.** K03.04 **Drapieżnictwo.** Zbyt intensywne zarybianie pstrągiem może stanowić zagrożenie dla gatunku, z uwagi na to, że ryba ta często odżywia się młodymi głowaczami.

F03.02.01 **Kolekcjonowanie.** Wybieranie postaci dorosłych przez kolekcjonerów.

Obszary Natura 2000

Zagrożenia związane z obszarami wiejskimi (przykłady)

G01 Sporty i różne inne formy czynnego wypoczynku i rekreacji, uprawiane w plenerze. Nielegalne rozjeżdżanie, palenie ognisk, wykorzystywanie wydm w celach rekreacyjnych

J02 Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych. Regulacje cieków, zmiany stosunków wodnych i bezpośrednia ingerencja w siedlisko przyrodnicze.

H01 Zanieczyszczenie wód powierzchniowych. Bezpośrednie sąsiedztwo zabudowań oraz użytkowanie rekreacyjne mogą przyczyniać się do wzrostu eutrofizacji i zanieczyszczenia.

J03.02.01 Zmniejszenie migracji / bariery dla migracji. Drogi, linie kolejowe przecinające obszar Natura 2000 mogą stanowić efekt bariery dla migracji zwierząt.

I01 Obce gatunki inwazyjne. Ekspansja gatunków inwazyjnych: nawłoci i niecierpka gruczołowatego oraz rdestowców powoduje pogorszenie struktury i funkcji siedliska. Istnieje duże prawdopodobieństwo, że silnie rozprzestrzeniająca się na obrzeżach tawuła kutnerowata zacznie wkraczać na siedlisko.

**Dziękuję
za
uwagę!**

Autor prezentacji i zdjęć
Andrzej Ruszlewicz
andrzej.ruszlewicz@wp.pl